

ÖRGÜN EĞİTİM İLE KAZANILAN NİTELİKLER¹Ayhan URAL²**ÖZET**

Bu araştırmanın amacı, bazı insan niteliklerinin kazanılmasında örgün eğitim sürecinin ne derece etkili olduğuna ilişkin üniversite öğrencilerinin görüşlerini belirleyebilmektir. Betimsel bir nitelik taşıyan araştırmanın evrenini, Türkiye'deki vakıf ve devlet üniversitelerinde lisans düzeyinde öğrenim gören son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Olasılıklı örnekleme yöntemlerinden küme örnekleme yöntemi ile evrenden seçilen 581 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin, örgün eğitim sürecinin, insan niteliklerinin kazanılmasındaki etkisi konusundaki görüşlerini betimlemek amacıyla her bir ifadeye ilişkin frekans ve yüzde dağılımları alınmış; ayrıca, her bir ifadeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğrenciler, yarışma/rekabet, yardım etme, dayanışma, saygı duyma ve sorumluluk gibi niteliklerin kazanılmasında örgün eğitimin çok düzeyinde etkili olduğunu; öngörü, alçakgönüllülük, bireşim / sentez, araştırma ve özgünlük gibi niteliklerin kazanılmasında da orta düzeyinde etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Örgün eğitim, insan nitelikleri, örgün eğitimin etkililiği.

QUALITIES ACQUIRED BY FORMAL EDUCATION**ABSTRACT**

The aim of this study is to determine the views of university students about how effective formal education is in the acquisition of some human qualities. The participants of this descriptive study are undergraduate senior class students studying both at private and state universities. 581 students chosen from the participants by means of cluster sampling, a method of probability sampling form the sampling of the study. In order to describe the views of university students about how effective formal education is in the acquisition of human qualities, the frequency and percentage of each statement has been taken in the research. Besides, arithmetic mean and standard deviation of each statement have been computed. According to the results of the research; the students expressed that formal education is effective at 'very much' level in the acquisition of qualities such as competition/rivalry, helping, cooperation, respect and responsibility. They expressed that formal education is effective at 'medium' level in the acquisition of qualities such as prediction, modesty, synthesizing, researching and originality.

Key words: Formal education, human qualities, the effectiveness of formal education.

1. GİRİŞ

Eğitimin bireysel işlevi, insanı mutluluğa ulaştırmaktır. Bu işlev, aynı zamanda eğitimin toplumsal işleviyle de örtüşmektedir. İnsanın toplumsal bir varlık olarak birlikte yaşama

¹ Bu çalışma, 15-17 Eylül 2006 tarihlerinde Trabzon ve Giresun'da Hayatboyu Eğitim ve Gelişim Derneği'ce düzenlenen Uluslararası Çocuk Suçluluğu ve Okulda Şiddet Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri, urala@gazi.edu.tr

zorunluluğu, toplumsal yaşamın gerektirdiği niteliklerin kazanılmasını ve bunların davranışa dönüştürülmesini de zorunlu kılmaktadır. İnsan bir yandan kendisi olmaya çalışırken, diğer yandan da içine doğduğu toplumla bütünleşebilmeyi hedeflemektedir. Diğer taraftan bu durum, Brown (1996) tarafından, insanın değişmeyen paradoksal hayat sorununu olarak tanımlanmaktadır. Bir yanda kendi kişiliğinin veya tekliğinin bilincine varmak, öte yanda, kendini aşıp türünün evrenselliğine ulaşmak; ancak bütünüyle gelişmiş bir kişi, egosundan kurtularak bu yüce hedefe ulaşabilir.

Haviland (2002) kişiliği bireyin kendine özgü, ayırt edici düşünüş, duyuş ve davranış biçimi olarak tanımlayarak, bireyin özgünlüğü kadar bağımsızlığını da öne çıkarmaktadır. Brown (1996) ise bağımsız insanı tanımlarken, Freud ve Marx'ın bağımsız insan betimlemelerini birleştirme yoluna gitmiştir. Freud'un bağımsız insanı, kendini anne bağımlılığından kurtarmış bir kişi olduğu halde, Marx'ın bağımsız insanı, doğaya bağımlılıktan kurtulmuş kimsedir. Ancak bu iki bağımsızlık kavramı arasında önemli bir ayrılık vardır. Freud'un bağımsız insanı, aslında kendine yeterli bir insandır. O başkalarına, kendi içgüdüsel arzularına sadece bir doyum sağlama aracı olarak muhtaçtır. Marx'a göreyse insan, ilkin sosyal bir varlıktır. Onun hemcinslerine duyduğu ihtiyaç, ihtiyaçlarına doyum sağlama arzusundan değil, fakat onun insan oluşundan ve kendisi oluşundandır. O, hemcinsleri ve doğa ile ilişki kurabildiği oranda ancak bütünüyle bir insan olur.

Kendini gerçekleştirenlerin özellikleri ve kendini gerçekleştirmeye götüren davranışlar, Maslow tarafından aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir (Atkinson ve Diğerleri 1999).

Kendini gerçekleştirenlerin özellikleri; gerçekliği etkin biçimde algılamak ve belirsizliği giderebilmek, kendisini ve başkalarını olduğu gibi kabul etmek, düşünce ve davranışta kendiliğindenlik, ben merkezli olmaktan çok problem merkezli olmak, iyi bir mizah anlayışına sahip olmak, yüksek düzeyde yaratıcılık, bilinçli olarak görenek dışı olmakla birlikte özkültürün içselleştirilmesine direniş, insanlığın refahıyla ilgilenmek, yaşamın temel deneyimlerini derinlemesine değerlendirmek, az sayıda insanla derin, doyurucu kişisel ilişkiler kurmak ve yaşama nesnel bir bakış açısından bakmak.

Kendini gerçekleştirmeye götüren davranışlar; yaşamı bir çocuk gibi tam bir özümleme ve yoğunlaşmayla yaşamak, güvenli tarzlara takılıp kalmaktansa yeni bir şeyler denemek, deneyimleri yorumlarken, geleneğin, otoritenin ya da çoğunluğun sesinden çok kendi duygularını dinlemek, dürüst olmak; oyunculuktan ya da rol yapmaktan kaçınmak, görüşleri çoğu insan görüşleriyle çakışmıyorsa, gözden düşmeyi göze almak, sorumluluk sahibi olmak ve karar verdiği şey ne olursa olsun o konuda çok çalışmak.

Çetinkanat (2005) ise Maslow'un kendini gerçekleştirme kavramına dayandırarak oluşturduğu kendini gerçekleştirme envanterinde, kendini gerçekleştiren bireyin özelliklerini; yaşam bilinci, gerçeği algılama, bireyler arası ilişkiler, olumlu yalnızlık, kendini kabul etme ve özerklik boyutlarında toplamıştır.

Eğitim, bireyin farkındalık bilincinin geliştirilmesinde önemli bir yer tutar. Aydın (2002) farkındalık bilincini, bireyin benlik algısı, öznel değerleri, beklentileri ve gereksinimleri üzerinde duyarlı olmasından oluşan bireysel farkındalık ve bireyin içinde bulunduğu toplumsal bağlamın değerlerine, beklentilerine ve amaçlarına ilgi göstermesinden oluşan sosyal farkındalık olarak tanımlamıştır.

Haviland (2002) eğitimi; bireye, aileye bağımlılık ve verilmiş görevleri yerine getirmede mutlak itaati besleyen insan yetiştirme uygulamalarından oluşan bağımlılık eğitimiyle;

bireyde bağımsızlığı, kendine güveni ve kişisel başarıyı yücelten insan yetiştirme uygulamalarından oluşan bağımsızlık eğitimi şeklinde bir ayrıma tabi tutmuştur.

Eğitim, bireyin sosyalleşmesinin bir aracı olarak da kabul edilebilir. Ancak, Kağıtçıbaşı'nın (2000) da ifade ettiği gibi sosyalleşmeyi, edilgen bireyi yapılandıran tek yönlü bir etki olarak kavramlaştırmak yerine, bireyle onu yetiştiren arasında aktif bir etkileşim olarak tanımlamak daha doğru olacaktır.

“İnsan biyolojik varlığı dışında geçmiş yaşantılarının ürünüdür” tanımına göre, bireyin içinde etkileşerek öğrenip geliştiği çevre şartları temel değişkenler olarak görülürse, eğitim ortamının niteliklerine önem verilmesi kolaylaşabilir (Bilgen 1994).

Haviland'a (2002) göre insan, öncelikle kendinden çok nesnelere dünyasını öğrenir ve bu nesnelere daima kişinin yetiştiği kültürce şekillenen değerler çerçevesinde algılanır. Bununla birlikte mekânsal, geçici ve kural koyucu bir yönlendirme de bu algının oluşumunda önemli rol oynar.

Örgün eğitim uygulamaları, kademeler arasında bazı farklılıklar göstermekle birlikte, temelde insanın sahip olması gereken bireysel ve toplumsal niteliklerin kazandırılmasını hedeflemektedir. Bireysel gelişimin, toplumsal yaşama doğrudan yansıtacağı düşüncesi, bu hedefi daha da önemli ve karmaşık hale getirmektedir.

Örgün eğitimin amaçlarını gerçekleştirilmesinde önemli bir belirleyici olan içeriğin oluşturulmasında temel yaklaşım; Mathevs'in (2000) de belirttiği gibi; çocuğun, insana mal edilen ahlaki ve entelektüel kapasiteye tam olarak sahip olduğu gerçeğine dayandırılmalıdır. Çocuk insandır ve gelecekte olacağı kişiye değil, şu anda olduğu kişiye saygı gösterilmelidir. Bu yaklaşım, çocuğu; çok daha doğal, yaratıcılığına yaslanan, kendi olanaklarıyla mutluluk üreteceğine inanan bir insan yapacaktır (Oskay 2004). Ancak örgün eğitim, öğrencileri zihin dünyalarıyla tanıştıracak hiçbir şey yapmazsa; birçok çocuğun entelektüel ilgileri olduğundan haberi bile olamayacaktır (Noddings 2006).

Yapılan açıklamalar; eğitimin, insanın bireysel ve toplumsal gelişimini destekleyen en önemli araçlardan biri olduğunu ortaya koymaktadır. Fredman ve Diğerleri'nin (2003), herhangi bir şeyi öğrendikleri gibi insanların toplumsallığı da öğrenmektedirler görüşü, her toplumdaki örgün eğitimin etkililiğini tartışmaya açmaya yetecek bir neden olarak görülebilir.

Türk Milli Eğitim Sistemi, iyi insan, iyi vatandaş ve iyi meslek sahibi bireyleri yetiştirme amacını (1739 sayılı Temel Eğitim Kanunu) gerçekleştirme düzeyi farklı alanlarda, farklı araştırmalarla ortaya çıkarılmalıdır. Bu amaca katkı yapması düşünülerek gerçekleştirilen çalışma, insana ilişkin bireysel ve toplumsal niteliklerin kazanılmasında örgün eğitim sürecinin etkisini de ortaya koyması açısından önemlidir.

Araştırma, Türkiye'deki örgün eğitim sürecini tamamlamak üzere olan bireylerin, örgün eğitim sürecine ilişkin görüşlerinin, konuyla ilgilenenlere önemli fikirler verebileceği düşüncesinden hareketle gerçekleştirilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, bazı evrensel insan niteliklerinin kazanılmasında, örgün eğitim sürecinin ne derece etkili olduğuna ilişkin üniversite öğrencilerinin görüşlerini belirleyebilmektir.

Aritmetik ortalamalar dereceleme ölçeğinde belirlenmiş, 1 ile 5 arasındaki puanlamalar beş eşit parçaya bölünmüştür. Ölçeğin seçeneklerinin ağırlığı ve sıraları; “Hiç” 1,00-1,79; “Az” 1,80-2,59; “Orta” 2,60-3,39; “Çok” 3,40-4,19 ve “Tam” 4,20- 5,00 olarak belirlenmiştir.

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin, örgün eğitim sürecinin, bazı insan niteliklerinin kazanılmasındaki etkisi konusundaki görüşlerini betimlemek amacıyla her bir ifadeye ilişkin frekans ve yüzde dağılımları alınmış; ayrıca, her bir ifadeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır.

Öğrencilerin; örgün eğitim sürecinin, bazı insan niteliklerinin kazanılmasındaki etkisine ilişkin görüşlerinde; cinsiyet değişkenine göre fark, bağımsız örneklem için t testi, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin mesleği, babanın mesleği ve ailenin aylık geliri değişkenlerine göre farklar, bağımsız örneklem için tek faktörlü varyans analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmada toplanan veriler SPSS 10.0 for Windows paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

2. BULGULAR VE TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerinin bazı demografik özelliklerine ilişkin bulgular aşağıda (Çizelge 1) verilmiştir.

Çizelge 1: Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		f	%
Cinsiyet	Bayan	326	56,1
	Bay	253	43,5
	Toplam	579	99,6
Annenin Eğitim Düzeyi	İlkokul	335	57,7
	Ortaokul	59	10,2
	Lise	88	15,1
	Yükseköğrenim	39	6,7
	Diğer	56	9,6
	Toplam	577	99,3
Babannın Eğitim Düzeyi	İlkokul	244	42
	Ortaokul	91	15,7
	Lise	135	23,2
	Yükseköğrenim	87	15
	Diğer	18	3,1
	Toplam	575	99
Annenin Mesleği	Çalışmıyor	445	76,6
	İşçi	25	4,3
	Memur	59	10,2
	Serbest meslek	18	3,1
	Diğer	33	5,7
	Toplam	580	99,8
Babannın Mesleği	Çalışmıyor	37	6,4
	İşçi	111	19,1
	Memur	127	21,9
	Serbest meslek	167	28,7
	Diğer	129	22,2
	Toplam	571	98,3

Çizelge 1'in Devamı

Ailenin	400 YTL ve aşağı	63	10,8
Aylık	401-800 YTL arası	243	41,8
Geliri	401-1600 YTL arası	207	35,6
	1601 YTL ve yukarı	59	10,2
	Toplam	572	98,5

Üniversite öğrencilerinin örgün eğitim sürecinin, bazı insan niteliklerinin kazanılmasındaki etkisi konusundaki görüşlerine ilişkin bulgular aşağıda (Çizelge 2) sunulmuştur.

Çizelge 2: Örgün Eğitim Sürecinin Bazı İnsan Niteliklerinin Kazanılmasındaki Etkisi Konusundaki Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulgular

No	NİTELİKLER	Hiç		Az		Orta		Çok		Tam		Toplam		\bar{X}	s.s.
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1	Yarışma / Rekabet	32	5,5	46	7,9	163	28,1	191	32,9	138	23,8	570	98,1	3,62	1,10
2	Yardım etme	17	2,9	68	11,7	164	28,2	189	32,5	133	22,9	571	98,3	3,61	1,05
3	Dayanışma	29	5	65	11,2	145	25	192	33	139	23,9	570	98,1	3,60	1,12
4	Saygı duyma	25	4,3	79	13,6	144	24,8	169	29,1	152	26,2	569	97,9	3,60	1,14
5	Sorumluluk	37	6,4	63	10,8	142	24,4	175	30,1	150	25,8	567	97,6	3,59	1,17
6	Ahlaki-Etik-davranma	23	4	76	13,1	158	27,2	175	30,1	142	24,4	574	98,8	3,58	1,11
7	İletişim	23	4	90	15,5	142	24,4	171	29,4	149	25,6	575	99	3,57	1,14
8	Dürüstlük	34	5,9	85	14,6	144	24,8	142	24,4	166	28,6	571	98,3	3,56	1,21
9	Sevgi besleme	26	4,5	73	12,6	154	26,5	193	33,2	126	21,7	572	98,5	3,55	1,10
10	Hoşgörü	29	5	69	11,9	169	29,1	183	31,5	124	21,3	574	98,8	3,52	1,10
11	Paylaşım	34	5,9	63	10,8	166	28,6	182	31,3	125	21,5	570	98,130	3,52	1,12
12	İfade gücü	30	5,2	85	14,6	145	25	181	31,2	132	22,7	573	98,6	3,52	1,15
13	İlişkilendirme	16	2,8	87	15	167	28,7	198	34,1	107	18,4	575	99	3,50	1,04
14	Barışçıl tutum	29	5	71	12,2	177	30,5	174	29,9	121	20,8	572	98,5	3,50	1,10
15	Anımsandırma	22	3,8	82	14,1	172	29,6	181	31,2	115	19,8	572	98,5	3,49	1,08
16	Yorumlama	43	7,4	82	14,1	137	23,6	173	29,8	137	23,6	572	98,5	3,48	1,21
17	Problem çözme	20	3,4	99	17	158	27,2	174	29,9	121	20,8	572	98,5	3,48	1,10
18	İşbirliği	26	4,5	91	15,7	154	26,5	187	32,2	117	20,1	575	99	3,48	1,11
19	Eleştirebilme	44	7,6	86	14,8	139	23,9	169	29,1	128	22	566	97,4	3,44	1,21
20	Sabırlı olma	34	5,9	87	15	170	29,3	155	26,7	125	21,5	571	98,3	3,43	1,16
21	Duygudaşlık / Empati	36	6,2	94	16,2	159	27,4	155	26,7	126	21,7	570	98,1	3,42	1,18
22	Merak etme	28	4,8	94	16,2	180	31	159	27,4	114	19,6	575	99	3,41	1,12
23	Eşit davranma	35	6	82	14,1	180	31	161	27,7	113	19,4	571	98,3	3,41	1,13
24	Özveri / fedakârlık	39	6,7	85	14,6	163	28,1	179	30,8	102	17,6	568	97,8	3,38	1,14
25	Özgüven	44	7,6	92	15,8	162	27,9	142	24,4	128	22	568	97,8	3,38	1,21
26	Ümut etme	43	7,4	86	14,8	167	28,7	161	27,7	115	19,8	572	98,5	3,38	1,18
27	Liderlik	29	5	90	15,5	195	33,6	151	26	108	18,6	573	98,6	3,38	1,11
28	Ait olma / Aidiyet	32	5,5	76	13,1	203	34,9	163	28,1	93	16	567	97,6	3,36	1,08
29	Adil olma / Adalet	43	7,4	95	16,4	166	28,6	156	26,9	116	20	576	99,1	3,35	1,18
30	Sorgulama	34	5,9	107	18,4	157	27	172	29,6	102	17,6	572	98,5	3,35	1,14
31	Eşit davranma	54	9,3	98	16,9	149	25,6	148	25,5	124	21,3	573	98,6	3,33	1,25
32	İnceleme	40	6,9	106	18,2	159	27,4	162	27,9	107	18,4	574	98,8	3,33	1,17
33	Özgürlük	58	10	108	18,6	141	24,3	131	22,5	134	23,1	572	98,5	3,30	1,29
34	Özeleştirme	56	9,6	92	15,8	164	28,2	152	26,2	110	18,9	574	98,8	3,29	1,22
35	Bilimsel tutum	63	10,8	86	14,8	158	27,2	153	26,3	113	19,4	573	98,6	3,29	1,25
36	Girişimcilik	41	7,1	122	21	152	26,2	142	24,4	112	19,4	570	98,1	3,28	1,20
37	Çözümleme / Analiz	50	8,6	114	19,6	145	25	165	28,4	92	15,8	566	97,4	3,23	1,20
38	Yaratıcılık	61	10,5	100	17,2	162	27,9	136	23,4	110	18,4	569	97,9	3,23	1,25
39	Öngörü	47	8,1	113	19,4	174	29,9	146	25,1	94	16,2	574	98,8	3,22	1,17
40	Alçakgönüllülük	53	9,1	104	17,9	167	28,7	156	26,9	90	15,5	570	98,1	3,22	1,18
41	Bireşim / Sentez	51	8,8	114	19,6	164	28,2	151	26	86	14,8	566	97,4	3,18	1,18
42	Araştırma	75	12,9	115	19,8	137	23,6	126	21,7	121	20,8	574	98,8	3,17	1,32

Çizelge 2'nin Devamı

43	Özgünlük	36	6,2	125	21,5	189	32,5	156	26,9	63	10,8	569	97,9	3,14	1,08
----	----------	----	-----	-----	------	-----	------	-----	------	----	------	-----	------	------	------

Çizelge 2'de verilen bulgulara göre üniversite öğrencileri, örgün eğitimin;

3,62 ortalama ile yarışma / rekabet niteliğini,

3,61 ortalama ile yardım etme niteliğini,

3,60 ortalama ile dayanışma ve saygı duyma niteliklerini,

3,59 ortalama ile sorumluluk niteliğini,

3,58 ortalama ile ahlaki-etik- davranma niteliğini,

3,57 ortalama ile iletişim niteliğini,

3,56 ortalama ile dürüstlük niteliğini,

3,55 ortalama ile sevgi besleme niteliğini,

3,52 ortalama ile hoşgörü, paylaşım ve ifade gücü niteliklerini,

3,50 ortalama ile ilişkilendirme ve barışçıl tutum niteliklerini,

3,48 ortalama ile yorumlama, problem çözme ve işbirliği niteliklerini,

3,44 ortalama ile eleştirebilme niteliğini,

3,43 ortalama ile sabırlı olma niteliğini,

3,42 ortalama ile duygudaşlık / empati niteliğini,

3,41 ortalama ile merak etme ve eşit davranma niteliklerinin **“çok” düzeyinde etkili** olduğu görüşündedirler.

Aynı çizelgeye göre; üniversite öğrencileri, örgün eğitimin;

3,38 ortalama ile özveri / fedakârlık, özgüven, umut etme ve liderlik niteliklerini,

3,36 ortalama ile ait olma / aidiyet niteliğini,

3,35 ortalama ile adil olma / adalet ve sorgulama niteliklerini,

3,33 ortalama ile eşit davranma ve inceleme niteliklerini,

3,30 ortalama ile özgürlük niteliğini,

3,29 ortalama ile özeleştirme ve bilimsel tutum niteliklerini,

3,28 ortalama ile girişimcilik niteliğini,

3,23 ortalama ile çözümlenme / analiz ve yaratıcılık niteliklerini,

3,22 ortalama ile öngörü ve alçakgönüllülük niteliklerini,

3,18 ortalama ile bireşim / sentez niteliğini,

3,17 ortalama ile araştırma niteliğini,

3,14 ortalama ile de özgünlük niteliğini **“orta” düzeyinde etkili** olduğu görüşündedirler.

Bu bulgular, Türk Milli Eğitim Sisteminin örgün eğitim örgütleri aracılığıyla gerçekleştirmeyi amaçladığı hedeflere yeterince ulaşamadığını göstermektedir. Eğitime ilişkin ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen bireyi evrensel değerlere ulaştırma amacı, özellikle bilimsel tutum kazandırmayı sağlayacak nitelikler açısından tam olarak başarılamamıştır. Bu durum, örgün eğitim sürecinin değerlendirmesinde akademik başarının tek ölçüt olarak kullanılmasından kaynaklanıyor olabilir.

1980'li yıllarla birlikte büyük ölçüde egemen olan *yarışmacı eğitim anlayışı* (Ural 2004) örgün eğitimde de yarışmacılığı öne çıkarmıştır. Araştırma bulgularına göre Türkiye'deki örgün eğitim sürecinin, bireyin bilimsel tutum kazanmasını sağlayacak nitelikleri tam olarak kazandıramadığı söylenebilir.

Örgün eğitimin bireyi yaşama hazırlama işlevini destekleyecek nitelikler olarak değerlendirilebilecek araştırma, çözümlenme, bireşim, özgünlüğün desteklenmesi ve özgürleştirme gibi niteliklerin orta düzeyde gerçekleşmiş olması bireyi yaşamını bağımsız sürdürebilmekten alıkoyabilecektir.

3. SONUÇ ve ÖNERİLER

Öğrencilerin % 28,6'sı **dürüstlük** niteliğinin kazanılmasında, %26,2'sinin **saygı duyma** niteliğinin, %25,8'inin **sorumluluk** niteliğinin, %25,6'sı **iletişim** niteliğinin ve %24,4'ünün de **ahlak / etik davranma** niteliğinin kazanılmasında, örgün eğitim sürecinin **"tam" düzeyinde etkili** olduğunu belirtmeleri, dikkat çeken bir özellik göstermektedir.

Öğrencilerin % 12,9'u **araştırma** niteliğinin kazanılmasında, %10,8'inin **bilimsel tutum** niteliğinin, %10,5'inin **yaratıcılık** niteliğinin, %10'unun **özgürlük** niteliğinin ve %9,6'inin de **özeleştirme** niteliğinin kazanılmasında, örgün eğitim sürecinin **"hiç" etkili olmadığını** belirtmiş olmaları da dikkat çekmektedir.

Araştırma bulgularına dayalı olarak, Türkiye'deki örgün eğitim sürecinin insan niteliklerinin kazanılmasındaki etkisinin tam düzeyinde gerçekleşmemesinin engelleri, yeni araştırma konuları olarak önerilebilir.

4. KAYNAKLAR

- Akgül, A. ve O. Çevik. (2003). *İstatistiksel Analiz Teknikleri*. Emek Ofset. Ankara.
- Ayrdın, A. (2002). *Yaşamın ve Sevginin Büyüsü*. Gendaş Kültür. İstanbul.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R.C., Smith, E.E., Bem, D.J. ve Hoeksema, S.N. (1999). *Psikolojiye Giriş*. Çev: Yavuz Alogan. Arkadaş Yayınları. Ankara..
- Bilgen, H.Nihat. (1994). *Çağdaş ve Demokratik Eğitim*. 2.Basılış. Milli Eğitim Basımevi. İstanbul.
- Brown, M. (1996). *Modern Çağda Kişilik Sorunu*. Çev: Mustafa Sarı. Meva Yayın. Ankara.
- Çetinkanat, A. C. (2005). *Kendini Gerçekleştirme Envanteri*. Eurasian Jurnal of Educational Research, 20, pp, 99-112.
- Freedman, J.L., Sears, D.O. ve Carlsmith, J.M. (2003). *Sosyal Psikoloji*. Çev: Ali Dönmez. İmge Kitabevi. Ankara.

- Haviland, William A.(2002) *Kültürel Antropoloji*. Çev: Hüsamettin İnaç, Seda Çifçi. Kaknüs Yayınları. İstanbul
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel Psikoloji Kültür Bağlamında İnsan ve Aile*. Evrim Yayınları. İstanbul.
- Matthews, G.B. (2000). *Çocukluk Felsefesi*. Çeviren: Emrah Çakmak. Gendaş Kültür. İstanbul.
- “Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 s.k.)”. Resmi Gazete. 14574; 24 Haziran 1973.
- Noddings, N. (2006). *Eğitim ve Mutluluk*. Çev: Zuhâl Bilgin. Kitap Yayınevi. İstanbul
- Oskay, Ü. (2004). *Uçurtmalar Nerede?* Milliyet Popüler Kültür. 25 Nisan 2004.
- Ural, A. (2004). “*Yarışmacı Eğitim Anlayışının Eleştirisi*.” Üniversite ve Toplum. Cilt.4. Sayı.1. www.universite-toplum.org
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2005) *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Detay Yayıncılık. Ankara.